

Palestina och Israel – våldseskalering i östra Jerusalem och Gaza

Inledning¹

Denna rapport är framtagen på beställning av Migrationsverkets rättsavdelning. Den syftar till att ge en nulägesbild av den eskalerade situationen i Israel och Palestina. Inga parter visar i nuläget intresse för vapenvila varför våldsamheterna beräknas fortsätta även de närmsta dagarna. Rapporten är upprättad med mycket kort varsel.

Bakgrund

Våldsamheter började blossa upp i östra Jerusalem den 12 april, samma dag som ramadan påbörjades. Protester från palestinier bröt ut sedan Israel förbjudit folksamlingar av troende muslimer att samlas runt Damaskusporten i samband med ramadan, en av ingångarna till Jerusalems gamla stad. De protesterande palestinerna drabbade samman med israelisk polis och militär runt Tempelberget/Haram al-Sharif, en av judendomens och islams heligaste platser. Attacker skedde också från palestinskt håll mot enskilda israeler som passerar Damaskusporten, och den 23 april tågade ultranationalistiska judar mot Damaskusporter och skanderande "Död åt araberna!", vilket också resulterade i sammandrabbningar mellan dem och palestinier.²

Natten till den 24 april avfyrades cirka 45 raketer från Gaza mot Israel. Israel svarade med ett antal begränsade flygbombningar i Gaza samt varnade Hamas, som de håller ansvariga för all

¹ Denna rapport är framtagen av Migrationsverket i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation](#) (2008). Rapporten innehåller landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden. Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänt kända förhållanden. Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets ståndpunkt i en viss fråga och Migrationsverket har inte för avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden. 2021-05-12. Utgiven av Nationella operativa avdelningen, Migrationsanalys – Migrationsverkets funktion för land- och omvärldsanalys. © Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2021. Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

² Svenska Dagbladet (SvD), *Analys: Anklagelser slungas om vem som bär skulden*, 2021-05-11, <https://www.svd.se/det-upptrappade-laget-kan-bli-varre> (Hämtad 2021-05-12); AP News, *Jerusalem tension triggers Gaza-Israel fire exchange*, 2021-04-25, <https://apnews.com/article/israel-gaza-strip-middle-east-religion-jerusalem-e37ec6fe6f28f254cd617e9b4a206d3e> (Hämtad 2021-04-26); The Times of Israel, *Dozens hurt, arrested in Old City clash as extremist Jews chant 'Death to Arabs'*, 2021-05-23, <https://www.timesofisrael.com/dozens-hurt-at-old-city-clash-as-extremist-jews-march-chanting-death-to-arabs/> (Hämtad 2021-05-12)

raketbeskjutning från Gaza, för en större vedergällning om raketavfyrningen skulle fortsätta. Israel beslöt sig samtidigt för att återigen tillåta folksamlingar vid Damaskusporten för att lugna protesterna.³ Protester har dock fortsatt sedan dess i varierande styrka och även ägt rum runtomkring på Västbanken samt i israeliska städer med palestinsk befolkning, såsom Nazareth och Haifa.⁴

Säkerhetssituationen i nuläget

Den senaste veckan har präglats av stora spänningar och mycket våld mellan protesterande palestinier och israeliska säkerhetsstyrkor i Jerusalem. I fredags, sista fredagen i ramadan, bröt våldsamma sammandrabbningar mellan palestinier och israeliska styrkor ut.⁵

En av anledningarna till den ökade spänningen de senaste dagarna är den planerade avhysningen av flera palestinska familjer från området Sheikh Jarrah i Jerusalem till förmån för israeliska bosättare. Avhysningen är, enligt palestinerna, en del i en israelisk pågående politik sedan många år tillbaka av att "etniskt rensa" Jerusalem på palestinier. Under lördagen skadades ytterligare ett hundratal palestinier i protester runtom i östra Jerusalem, bl.a. i området Sheik Jarrah, Damaskusporten och Al-Aqsa området.⁶ På söndagen sköt dock Israels högsta domstol upp en förhandling i ärendet som varit föremål för tvist i flera decennier.⁷

I måndags utbröt oroligheter i Jerusalem inför den israeliska nationalistiska marschen för att fira "Jerusalem dagen" som skulle ha inletts på måndagseftermiddagen. Fanparaden skulle bl.a. ha gått genom muslimska kvarter via Damaskusporten för att fira Israels seger i sexdagarskriget då man också "vann" Jerusalem. Paraden ansågs av många palestinier som en riktad provokation, och protesterna hade redan påbörjats och eskalerade trots att marschen ställdes in

³ Dagens Nyheter, *Kravallerna sprider sig till Gaza och Västbanken*, 2021-04-24, <https://www.dn.se/varlden/kravallerna-sprider-sig-till-gaza-och-vastbanken/> (Hämtad 2021-04-26); Al Jazeera, *More arrests in Jerusalem as rockets fired from Gaza*, 2021-04-25, <https://www.aljazeera.com/news/2021/4/25/rockets-fired-from-gaza-towards-israel-amid-arrests-in-jerusalem> (Hämtad 2021-04-26); The Times of Israel, *In bid to stem violent protests, police allow crowds at Old City's Damascus Gate*, 2021-04-25, <https://www.timesofisrael.com/after-violent-protests-police-lift-policy-barring-crowds-at-old-city-gate/> (Hämtad 2021-04-26); The Times of Israel, *Israel said to warn Hamas of major retaliation if rocket fire continues*, 2021-04-26, <https://www.timesofisrael.com/israel-said-to-warn-hamas-of-major-retaliation-if-rocket-fire-continues/> (Hämtad 2021-04-26)

⁴ Svenska Dagbladet (SvD), *Varför eskalerar våldet i Jerusalem och Gaza?*, 2021-05-11, <https://www.svd.se/varfor-eskalerar-valdet-i-jerusalem-och-gaza> (Hämtad 2021-05-12)

⁵ BBC News, *Al-Aqsa mosque: Dozens hurt in Jerusalem clashes*, 2021-05-09, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-57034237> (Hämtad 2021-05-12);

⁶ CNN, *Israel's Supreme Court delays hearing on Palestinian evictions from Sheikh Jarrah neighborhood in East Jerusalem*, 2021-05-10, <https://edition.cnn.com/2021/05/09/middleeast/jerusalem-sheikh-jarrah-unrest/index.html> (Hämtad 2021-05-12); BBC News, *Jerusalem protests: Netanyahu defends Israeli action after clashes with Palestinians*, 2021-05-10, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-57049126> (Hämtad 2021-05-12)

⁷ SvD, *Uppgifter: 20-tal döda i Gaza under natten*, 2021-05-11, <https://www.svd.se/uppgifter-20-tal-doda-i-gaza-under-natten/om/israel-palestina-konflikten> (Hämtad 2021-05-11); CNN, 2021-05-10.

i sista stund.⁸ Israeliska styrkor stormade även under måndagen Al-Aqšamoskén, efter att palestinierna valt att stanna kvar i moskén i protest. De israeliska styrkorna sköt med gummikulor och chockgranater mot palestinierna.⁹

Uppgifter om antalet skadade under måndagen varierar från "minst" 163 enligt BBC, som också anger att sex israeliska poliser skadats, till 600 palestinierna enligt palestinska röda halv-månen.¹⁰

Många stater har reagerat och fördömt våldet i östra Jerusalem, däribland USA, EU, Ryssland och FN. Påven bad alla sidor i konflikten att respektera Jerusalem för sin multikulturella och religiösa identitet. Grannlandet Jordanien som också är förvaltare av de muslimska heliga platserna i Jerusalem, fördömde de israeliska säkerhetsstyrkornas agerande i staden och runt Al-Aqšamoskén som "barbariskt". Egypten, Turkiet, Tunisien, Pakistan, Qatar och Bahrain har också kraftigt kritiserat Israels agerande. Israels premiärminister Netanyahu har dock försvarat Israels handlande.¹¹

Under måndagen gjorde Hamas ett uttalande där man gav Israel ett ultimatum med flera villkor, bl.a. att dra tillbaka sina säkerhetsstyrkor från Tempelberget/Haram al-Sharif och Sheik Jarrah, innan klockan 18 samma kväll. Strax efter detta började ett antal raketer att avfyras från Gaza, mot områden och städer nära Gaza men även mot Jerusalem.¹² Enligt israeliska uppgifter ska cirka 200 raketer ha avfyrats från Gaza mot Israel mellan klockan 18 på måndagskvällen till klockan 6 på tisdagsmorgonen. Av dessa ska 137 stycken ha skjutits under endast cirka fem minuter i ett försök att övervinna det israeliska luftförsvarssystemet Järnkupolen ("Iron Dome").¹³

Netanyahu gjorde ett uttalande där han sade att Hamas raketer mot Jerusalem var en röd linje.¹⁴ Israel svarade därefter på raketbeskjutningen med att flygbomba cirka 100 mål i Gaza

⁸ SvD, *Militär eskalering efter oroligheterna i Jerusalem*, 2021-05-10.

⁹ SvD, *Varför eskalerar våldet i Jerusalem och Gaza?*, 2021-05-11.

¹⁰ BBC News, *Al-Aqsa mosque: Dozens hurt in Jerusalem clashes*, 2021-05-09, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-57034237> (Hämtad 2021-05-12); France 24, *Jerusalem clashes: Israel carries out missile strike in northern Gaza*, 2021-05-10, <https://www.france24.com/en/video/20210510-jerusalem-clashes-israel-carries-out-missile-strike-in-northern-gaza> (Hämtad 2021-05-11); ReliefWeb, *MSF treats hundreds of Palestinians injured by Israeli police in Jerusalem - occupied Palestinian territory*, 2021-05-11, <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/msf-treats-hundreds-palestinians-injured-israeli-police> (Hämtad 2021-05-12)

¹¹ BBC News, 2021-05-10.

¹² The Guardian, *Israeli police storm al-Aqsa mosque ahead of Jerusalem Day march*, 2021-05-10, <https://www.theguardian.com/world/2021/may/10/dozens-injured-in-clashes-over-israeli-settlements-ahead-of-jerusalem-day-march> (Hämtad 2021-05-12); CNN, *Israel launches airstrikes after rockets fired at Jerusalem from Gaza*, 2021-05-11, <https://edition.cnn.com/2021/05/10/middleeast/jerusalem-clashes-monday-intl/index.html> (Hämtad 2021-05-12)

¹³ The Times of Israel, *Gaza terrorists fire hundreds of rockets at Israel; IDF pummels Hamas targets*, 2021-05-11, <https://www.timesofisrael.com/6-israelis-wounded-as-hamas-launches-massive-rocket-barrage-on-ashkelon/> (Hämtad 2021-05-12)

¹⁴ The Jerusalem Post, *Netanyahu: Gaza terrorists crossed red line with Jerusalem rockets*, 2021-05-10, <https://www.jpost.com/breaking-news/netanyahu-gaza-terrorists-crossed-red-line-with-jerusalem-rockets-667789> (Hämtad 2021-05-12)

under måndag natt och under tisdagen, vilket resulterade i 23 dödade palestinier i Gaza och över 100 skadade. Israel framhåller att 15 av de dödade tillhörde Hamas.¹⁵

I skrivandets stund har över 1 000 raketer skjutits från Gaza in i Israel inklusive Tel Aviv. Israel har fortsatt med sina luftangrepp mot mål relaterade till Hamas och Palestinska Islamiska Jihad. Israel drabbades också av sina första dödsoffer på grund av raketerna under tisdagen, trots att luftförsvaret tagit cirka 90 procent av raketerna.¹⁶ Israel har döpt den militära operationen till "Guardians of the Wall" och man har nekat egyptiska erbjudanden om att medla i konflikten. Hamas har inte heller visat intresse för att trappa ned situationen.¹⁷

Totalt har i nuläget 53 palestinier dödats i Gaza, varav 14 barn, och 320 har skadats enligt det Hamas-styrda hälsoministeriet i Gaza. Det är oklart hur många av dessa som är civila men flera seniora befälhavare inom Hamas ska enligt Israel ha dödats, bl.a. två underrättelseofficerare. På den israeliska sidan har sex personer dödats av raketer medan sju uppges vara allvarligt skadade, varav en femårig flicka i kritiskt tillstånd.¹⁸

Vid sidan av eskaleringen Gaza–Israel pågår upplopp i den israeliska staden Lod, nära Tel Aviv, som har blandad palestinsk och israelisk befolkning och där Israel nu utlyst undantagstillstånd, vilket man inte gjort sedan 1996.¹⁹

Analys och bedömning

Situationen i Israel–Palestina har utvecklats på ett mycket oroväckande sätt under den senaste tiden. Vi ser en daglig ökning av antalet dödade och skadade på båda sidor, även om Israel är den tydligt starkare parten och orsakar palestinerna fler offer än tvärtom. En förskjutning har skett från Jerusalem som epicentrum för eskaleringen, och där civila palestinier protesterade mot Israels agerande, till en konflikt som tar sig mer uttryck i militära operationer från Israel och Hamas. Konflikten är också under utveckling och därmed befaras antalet offer att öka i dagarna. Inget tyder idag på en nedtrappning i omedelbar närtid. Trots pågående operationer, truppförflyttningar och inkallelser av reservister, finns samtidigt inte heller riktigt

¹⁵ The Times of Israel, *Gaza terrorists fire hundreds of rockets at Israel; IDF pummels Hamas targets*, 2021-05-11.

¹⁶ The Times of Israel, *Overnight Hamas barrages kill father and daughter in Lod, woman in Rishon Lezion*, 2021-05-12, <https://www.timesofisrael.com/woman-and-child-killed-in-lod-as-hamas-launches-another-massive-rocket-barrage/> (Hämtad 2021-05-12); DN, *Många döda efter nattens attacker i Gaza*, 2021-05-12, <https://www.dn.se/varlden/manga-doda-efter-nattens-attacker-i-gaza/> (Hämtad 2021-05-12)

¹⁷ The Times of Israel, *Egypt: Israel hasn't responded to our offer to mediate to defuse tensions*, 2021-05-11, <https://www.timesofisrael.com/egypt-israel-hasnt-responded-to-our-offer-to-mediate-to-defuse-tensions/> (Hämtad 2021-05-12); The Times of Israel, *Hamas said to reject Israeli deescalation message sent via Egyptian mediators*, 2021-05-08, <https://www.timesofisrael.com/hamas-rejects-israeli-deescalation-message-sent-via-egyptian-mediators-report/> (Hämtad 2021-05-12)

¹⁸ The Times of Israel, *Overnight Hamas barrages kill father and daughter in Lod, woman in Rishon Lezion*, 2021-05-12; DN, 2021-05-12.

¹⁹ The Jerusalem Post, *Israel declares state of emergency in Lod as riots shake Jewish-Arab city*, 2021-05-12, <https://www.jpost.com/israel-news/border-police-officers-diverted-to-lod-amid-violent-protests-667894> (Hämtad 2021-05-12)

tydliga tecken på att konflikten i nuläget kommer att utvidgas till en lika storskalig militär operation från Israels sida som den som ägde rum sommaren 2014, och då resulterade i ett stort antal civila palestinska dödsoffer.

Upptäckningen av våldet sker dock i en politiskt instabil situation i både Israel och i Palestina. I Israel har ingen ny regering ännu bildats efter nyvalet i mars, och turen har gått över till oppositionen att försöka bilda regering. Samtidigt genomgår premiärminister Netanyahu en rättsprocess, anklagad för korruption, och är under hård press för att visa sin styrka. De palestinska parlaments- och presidentval som skulle ha hållits 22 maj respektive 31 juli i år har också ställts in av sittande palestinsk president Abbas. Anledningen sägs vara att Israel inte tillåter Jerusalem-palestinier att delta som kandidater eller att rösta. Trots detta bör den främsta anledningen vara att Abbas parti al-Fatah misslyckats med att ena sig internt inför valen och enas om kandidater, medan Hamas lyckats med detta. Hamas hade därmed blivit den troliga vinnaren. Stärkt av vetskapen om detta kan man anta att Hamas gärna träder fram som försvarare av det palestinska folket och vill visa sin styrka, vilket bidragit till eskaleringen.

Migrationsanalys bedömning är att våldet kan komma att fortsätta med liknande intensitet på kort sikt, men att vi inom några veckor troligen ser en förhandling om vapenvila och att situationen trappas ner. Innan detta har skett kommer dock fler offer på båda sidorna att krävas. Mot bakgrund av ovanstående, de senaste dagarnas händelseutveckling jämte rådande regionala instabilitet, måste dock situationen bevakas noga och bedömningar justeras därefter.

Källförteckning

Al Jazeera, More arrests in Jerusalem as rockets fired from Gaza, 2021-04-25, <https://www.aljazeera.com/news/2021/4/25/rockets-fired-from-gaza-towards-israel-amid-arrests-in-jerusalem> (Hämtad 2021-04-26)

BBC News, Al-Aqsa mosque: Dozens hurt in Jerusalem clashes, 2021-05-09, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-57034237> (Hämtad 2021-05-12)

BBC News, Jerusalem protests: Netanyahu defends Israeli action after clashes with Palestinians, 2021-05-10, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-57049126> (Hämtad 2021-05-12)

CNN, Israel's Supreme Court delays hearing on Palestinian evictions from Sheikh Jarrah neighborhood in East Jerusalem, 2021-05-10, <https://edition.cnn.com/2021/05/09/middleeast/jerusalem-sheikh-jarrah-unrest/index.html> (Hämtad 2021-05-12)

CNN, Israel launches airstrikes after rockets fired at Jerusalem from Gaza, 2021-05-11, <https://edition.cnn.com/2021/05/10/middleeast/jerusalem-clashes-monday-intl/index.html> (Hämtad 2021-05-12)

Dagens Nyheter, Kravallerna sprider sig till Gaza och Västbanken, 2021-04-24, <https://www.dn.se/varlden/kravallerna-sprider-sig-till-gaza-och-vastbanken/> (Hämtad 2021-04-26)

DN, Många döda efter nattens attacker i Gaza, 2021-05-12, <https://www.dn.se/varlden/manga-doda-efter-nattens-attacker-i-gaza/> (Hämtad 2021-05-12)

France 24, Jerusalem clashes: Israel carries out missile strike in northern Gaza, 2021-05-10, <https://www.france24.com/en/video/20210510-jerusalem-clashes-israel-carries-out-missile-strike-in-northern-gaza> (Hämtad 2021-05-11)

ReliefWeb, MSF treats hundreds of Palestinians injured by Israeli police in Jerusalem - occupied Palestinian territory, 2021-05-11, <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/msf-treats-hundreds-palestinians-injured-israeli-police> (Hämtad 2021-05-12)

Svenska Dagbladet (SvD), Varför eskalerar våldet i Jerusalem och Gaza?, 2021-05-11, <https://www.svd.se/varfor-eskalerar-valdet-i-jerusalem-och-gaza> (Hämtad 2021-05-12)

SvD, Uppgifter: 20-tal döda i Gaza under natten, 2021-05-11, <https://www.svd.se/uppgifter-20-tal-doda-i-gaza-under-natten/om/israel-palestina-konflikten> (Hämtad 2021-05-11)

The Guardian, Israeli police storm al-Aqsa mosque ahead of Jerusalem Day march, 2021-05-10, <https://www.theguardian.com/world/2021/may/10/dozens-injured-in-clashes-over-israeli-settlements-ahead-of-jerusalem-day-march> (Hämtad 2021-05-12)

The Jerusalem Post, Netanyahu: Gaza terrorists crossed red line with Jerusalem rockets, 2021-05-10, <https://www.jpost.com/breaking-news/netanyahu-gaza-terrorists-crossed-red-line-with-jerusalem-rockets-667789> (Hämtad 2021-05-12)

The Jerusalem Post, Israel declares state of emergency in Lod as riots shake Jewish-Arab city, 2021-05-12, <https://www.jpost.com/israel-news/border-police-officers-diverted-to-lod-amid-violent-protests-667894> (Hämtad 2021-05-12)

The Times of Israel, In bid to stem violent protests, police allow crowds at Old City's Damascus Gate, 2021-04-25, <https://www.timesofisrael.com/after-violent-protests-police-lift-policy-barring-crowds-at-old-city-gate/> (Hämtad 2021-04-26)

The Times of Israel, Israel said to warn Hamas of major retaliation if rocket fire continues, 2021-04-26, <https://www.timesofisrael.com/israel-said-to-warn-hamas-of-major-retaliation-if-rocket-fire-continues/> (Hämtad 2021-04-26)

The Times of Israel, Hamas said to reject Israeli deescalation message sent via Egyptian mediators, 2021-05-08, <https://www.timesofisrael.com/hamas-rejects-israeli-deescalation-message-sent-via-egyptian-mediators-report/> (Hämtad 2021-05-12)

The Times of Israel, Egypt: Israel hasn't responded to our offer to mediate to defuse tensions, 2021-05-11, <https://www.timesofisrael.com/egypt-israel-hasnt-responded-to-our-offer-to-mediate-to-defuse-tensions/> (Hämtad 2021-05-12)

The Times of Israel, Gaza terrorists fire hundreds of rockets at Israel; IDF pummels Hamas targets, 2021-05-11, <https://www.timesofisrael.com/6-israelis-wounded-as-hamas-launches-massive-rocket-barrage-on-ashkelon/> (Hämtad 2021-05-12)

The Times of Israel, Overnight Hamas barrages kill father and daughter in Lod, woman in Rishon Lezion, 2021-05-12, <https://www.timesofisrael.com/woman-and-child-killed-in-lod-as-hamas-launches-another-massive-rocket-barrage/> (Hämtad 2021-05-12)

MIGRATIONSVERKETS FUNKTION FÖR LAND- OCH OMVÄRLDSANALYS

Den 1 maj 2019 inrättade Migrationsverket en ny funktion för land- och omvärldsanalys. Funktionen benämns Migrationsanalys och finns inom Migrationsverkets Nationella operativa avdelning. Migrationsverkets system för landinformation, Lifos, fortsätter att vara den plats där rapporter publiceras.